

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупилача или на пошти. Цена је листу: седмично, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механичарима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надаштвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРИМИНАЛИТЕТ И СУГЕСТИЈА

Један прилог од Др. Мацке, кадетана — аудитора.

(НАСТАВАК)

Човек је средње величине, добро урањен, довољно снажан, нормалног састава сем гуше у величини јабуке. Корнеорни рефлекс су нормални, пателарни рефлекс мало појачан, ход лаган. Осетљивост обична, козини рефлекс савршени. Субјективно не даје сада никакве ненормалне појаве, али прича да чешће пати од главобоље и да рђаво спава. Одговара до душе полако, али у ствари чини само утисак човека који тешко мисли. Преглед унутрашњих органа није показао ничега ненормалног, све су телесне функције уредне.

О случају који се десио ноћу уочи 1. нов. изјавио је следеће: Први пут га је у вече у 5 $\frac{1}{2}$ часова поставио разводник, поднаредник В., као стражара у дрвари, а већ у 1 $\frac{1}{4}$ 7 био је смењен. Око 7 часова је вечерао леба, путера, сира и за 12 крајдара купио је измешане ракије (кимируш) и између 6 $\frac{3}{4}$ и 8 $\frac{3}{4}$ час. све је попио. Око 1 $\frac{1}{4}$ 9 час. хтео је празну флашицу да носи у стан г. поручника С., коме је био посиљни, на трећи кат касарне, у којој се налази стража, јер радиња, где је ракију купио и где је празну флашицу имао да врати, била је већ затворена, а он је при томе имао у поручничкову стану своје рубље и друге ситнице. Али баш кад је хтео с празном флашицом у цену да иде у стан поручника С., одређен је поново за стражара на дрвари. Тада је, као и у опште целога вечера, био трезан, јер, свакојако, при вечери попијена количина ракије била је толика, да се лако могла поднети, а он је био и навикнут да о вечери пије ракију. И при смени у 1 $\frac{1}{4}$ 11 часова био је трезан, и сад се може да опомене да га је смењено у ово доба разводник поднаредник В и пенак С. Али овога је се тек онда сетио, када је Н. нов., отпуштен из превентивног затвора, разговарао о томе с пешаком С. Пре овога разговора није се могао тога сетити. Ну потпуно му недостаје сећања на то, шта је се од његова повратка у стражарску собу у 1 $\frac{1}{4}$ 11 ч. за време два до три часа десило. Ма да од 8 $\frac{3}{4}$ ч. није више пио ракије, ипак се не може сетити да је и по трећи пут одређиван на стражу и да је тек онда дошао к себи, када га је код ћуприје ословио разводник В., при чему је стајао у близини један наредник. И тога је се сетио, да је у своме цену од шињела на мах нашао ракијску флашицу, коју је, из страха што је можда учинио кривицу повреде стражарске дужности и што се могло мислити да је на стражи пио, био појмно да баца. Али га је од тога спречио поднаредник В. (у ствари то је био наредник У.). Никаквог поручника није тада видео и не зна да је овај с њиме говорио; тако исто му је било необјашњиво, како је доспео на улицу, ма да су врата на дрвари била закључана. О пијаности не може бити ни речи, а ипак је целим телом дрхтао, осећао велику слабост и да му се нешто врло по глави, тако, да је догађаје од оне ноћи могао објаснити само утицајем месечине, као што је у опште за време јасних ноћи увек био тако жалосно и меланхолично расположен. Поводом исказа оптуженога дознало се следеће, што је и његове исказе потврдило као истините.

Пур је син некога сељака из Дибок код Хоенштадта, који је за време овог догађаја био у 56. години. Очева баба била

је душевно болесна и као таква и умрла је. Мати му је стара 46. година и у њеној фамилији није било умоболних. У трећој години падне са лебне пећи, високе 1 м., на прочеље, удари главом на неки гвоздени лонац, при чему добије повећу рану, која је до костију продирала и кратко време остао је несвесно лежећи. Дуго је времена био болестан. Од тада се датира велики ожиљак, који почиње изнад десне обрве и пружа се у правoliniјском правцу до близу пола образа. У петој години Пур је пао у воду, скоро се хтео удавити и освестио је се тек после великих лекарских напора, после чега је неколико дана био као сметен. Том приликом није добио никакву повреду. У 10. години је при извлачењу воде из бунара сломио руку. У свима именованим случајевима лечен је лекарски и дотични срески лекар вели да је Пур одмах по првој повреди а и доцније добијао повремене наступе несвесности и дрхтања (епилептички, кратковремени наступи), при којима је се непријатно осећао и био помуњен. К овоме примећује још отац Пуров, да је његов син увек имао слабуњаву главу и чешће је при јелу или ходу напрасно падао на земљу и добијао грчеве у рукама и пени на устима. Ови су га наступи држали од прилике 3 минута. Против ових наступа лекар му је преписао да меће облоге од рена на ноге. Од ових наступа патио је још за време учења столарског заната. Од истих наступа пати и једна четиригодишња сестра Пурова. Нарочити утицај месечине на Пуров отац није приметио. Мајка Пурова потврдила је исказе свога мужа. Од браће и сестара Пурових умрло је четворо, најстарија сестра је умрла у 6-ој год. од „капље“, једна од запалења плућа а двоје од грчева (фрса). Седморо браће и сестара живе још. Отац и мати су здрави.

Док се досадања открића о ранијем животу Пуровом потпуно слагаху са његовим сопственим исказима, дотле исказ, да је за време његовог доба учења код столара К. у 14-ој години пао са љубашке из приличне висине на земљу на потиљак и тако лежао неко време онесвићен, даље изјава његовог оца, да је он и за време свога учења патио од грчева и да је мајсторица Пурова саветовала да га узме са заната није потврђен од супружника К. Али саслушање ових спружника при окружном суду изгледа да је било доста површно.

Столарски помоћник С., који је с Пуром заједно у једном кревету спавао, изјавио је, да је Пур ноћу био врло немиран, покад кад је гласно викао и зубима шкрипао. Учитељ и свештеник Пуров већ су на жалост мртви.

Важне исказе дао је поручник С., код кога је Пур већ 1 $\frac{1}{2}$ год. дана био посиљни. Овај рече: Пур је се увек врло добро владао, беше поуздан, мирна темперамента и увек трезан, ни најмањи знак пијанства се код њега није могао приметити, ма да је за то било довољно прилике, јер је у стану поручничковом често стајао отворен рум и коњак. Падало је у очи у понашању Пуровом, што је покад кад био расејан и сасвим прост налог није могао да схвати или је у овоме стању добијену заповест врло брзо заборавио. У таквим случајевима, очевидно постићен, враћао је се натраг и молио да му се понови заповест. Био је повучен, говорио је у опште само онда, када је упитан. Када је поручник С. у пролеће 1894. био у Кракову, дође му једнога јутра после месечне ноћи газдарица од хотела рекавши: „Госп. поручниче, ваш је посиљни (Пур) месечар, ишао је по ходницима, пео се на прозоре и да га мо-

није свукао стропоштао би се“, Поручник С. није га сам видео да ноћу тумара. Потврдио је исказе Пурове, да је овај у његовом стану имао разне покретности.

Обоје горе поменутих, и газдарица и момак у хотелу, упитани о понашању Пурову знали су само толико рећи, да је Пур био ванредно марљив, пристојан, вредан, увек трезвен и врло уредан, само је једном учинио утисак као да је умно поремећен или пијан, и то кад је ноћу у коридору играо, хтео да завирује у собе и блудео тамо амо.

Са исказом поручника С. слаже се изјава пешака С., чији је кревет био према Пуровом. По овом извештају пешака С. Пур је се једне јасне месечне ноћи у септембру 1895. на мах дигао из свога кревета, обукао се, узео пушку, кратко време стајао код свога кревета, а по том се опет свукао и легао.

Слично је приметно и његов сусед у спавању. Пур је се једном у спавању, месеца октобра 1895. дигао у своје кревету и савио се преко свога суседа, на чије је питање: „Пуре, шта то радиш?“ опет легао с речима: „па спавам, остави ме, хоћу да спавам“. Сутра дан Пур није ништа знао о овоме случају. Да ли је тада била месечина, сведок не зна. Пур је чешће у сну говорио.

Значајан случај помиње још наредник Ј.: Приликом собног гађања оде Пур без икаквог повода собним вратима, отвори их, и стаде покрај врата, као да је хтео некога да испрати напоље. Дошав на мах себи, затвори опет врата и окрете се стрелцима. На питање наредниково шта то ради, Пур поцрвени, али не могаде дати никаква одговора.

Што се тиче пијанства, то га, од како је у војсци, нико није видео пијаног. Пур је до душе попио овда онда по коју чашицу ракије, али је увек био трезан и утврдило се, да умерена количина ракије, као $\frac{1}{4}$ литра, није довољна да га опије. Његови другови и претпостављени описују га као доброћудна, часна, врло послушна и вољна, као једног врло ваљаног и употребљивог војника, који је обично затворен и повучен; од времена на време сеђаше тако као душевно отсутан и кад би га ко тада ословио — тргао би се. А нарочито у последњем времену примећена је код њега велика расејаност и заборавност.

(Свршиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овакву расправу:

Каква треба да буде форма општинских пресуда по грађанским споровима?

Један општински суд упутио је својој претпостављеној надзорној власти акт ове садржине:

„Поводом расписа Господина Министра унутрашњих дела од 23. Јуна ове године, који је потекао усљед представке Господина Министра Правде од 17. истог месеца Бр. 7966. и кога је Начелство доставило суду овоме претписом Бр. 6319., — створена је забуна у разматрању пресуда овога суда по грађанским споровима, које се шиљу на разматрање првостепеном суду по изјављеним жалбама.

Тако: одређени разматрајући судија у првостепеном суду, не задовољава се: што се пресуде, поред ориџинала са актима, шаљу и у овереном препису према горњем распису, — онакве какве су у општинском суду и изречене; него тражи: да те пресуде одговарају у свему прописима §. 305. грађанског судског поступка, — на име: да су са опширним рефератима у којима да буде изложено све шта је који парничар на рочишту навео; а не само побуде и пресуђење, — који прописи важе за пресуде које доносе државни судови.

По мишљењу овога суда оваквим захтевима разматрајућег судије нема места. Јер, радња код општинских судова по грађанским споровима проста је и ограничена на прописе од §§. 6. до 26. закључно поменутог закона.

У овом уском законском оквиру, за извиђање и суђење спорова код општинских судова, законодавац је обележио: који даљи законски прописи важе и за општинске судове; као што су: код §. 6. везани, §. 242 истог закона и §. 335. грађанског закона; код §. 17. везани §§. 52. 208. и 246. и код §. 20. тач. в. везани §§. 209. 210. и 211. закона; а код §. 13., по коме се

једино извиђање врши и пресуде доносе код општинских судова, нема ни једно законско наређење које би стајало у вези са ма којим другим законским прописом, па ни §. 305.

У §. 20. прописано је свега 6. тачака, по којима има места жалбама на пресуде општинских судова. Ни у једној од ових 6. тачака није везано наређење из §. 305. А кад би законодавац замишљао пресуде и код општинских судова, онакве какве су прописане у §. 305. за Државне судове, онда би он тај пропис законски довео у везу са прописима §§. 13. и 20. као што је то учинио са осталим законским наређењима.

Кад то законом, за општинске судове, није прописано, а разматрајући судија оглашује пресуде за ништавне само што нису састављене по пропису §. 305. онда он, по мишљењу суда, сâм произвољно тумачи закон и прописује допуну §. 20. са замишљеном тачком 7. која би, како се из његових побуда, за поништај пресуда, види, — гласила:

„И кад пресуда није написана по форми прописаној у §. 305. овога закона“.

Уништавање пресуда са изричном напоменом: што нису састављене по форми из §. 305. другојаче се не може замишљати. Али, сада настаје питање: откуда то право разматрајућем судији, да он допуњује празнину закона и да тумачи закон, кад то право припада само законодавцу и неком другом? и најзад: да даје други појам поменутом распису, кад тај распис никако и не улази у форму пресуда код општинских судова; као што се то ни у закону, за надлежност и поступак код општинских судова, нигде не помиње до оно што је речено у §. 13., по коме општински судови:

„Примају тужбе и жалбе усмено и писмено; а одбране само усмено; саслушавају парничаре и сведоке јавно, извиђају парнице просто, поднете доказе оцењују, према њима ствар пресуђују и одмах пресуде исказују усмено и јавно, а пресуде своје извршују сами итд.“

Другојаче замишљати пресуде општинских судова, па их ништити само због формалности из §. 305. и ако за поништај нема ни једног услова из §. 20. не значи ништа друго него сметати парничарима да годинама не дођу до свога права, због чега се поједини спорови и протежу код општинских судова по десет и више година не окончани.“

Овај акт општинског суда, надзорна власт, којој је исти достављен, — упутила је председнику дотичног првостепеног суда на мишљење.

Председник првостепеног суда дао је своје мишљење у овоме што сљедеће:

„Стоји навод суда општине Н. у писму од 4. Септембра тек. год. Бр. 6642. адресованом томе Начелству: да у законнику грађанског судског поступка није унет нарочити пропис како ће општински судови састављати своје пресуде по грађанским споровима, али неоспорно, стоји и то: да није унет ни пропис, који би форму за састављање општинских пресуда чинио заједном од произвољнога схватања општинских судова.

Кад, дакле, и то стоји, — онда је и потписани мишљења: да је у представљеним, конкретним случајевима коректан рад судије г. Н. кад законску форму за састављање пресуда прописану §-ом 305. грађанског судског поступка, претпоставља произвољном начину састављања тих пресуда од стране општинских судова, јер такав његов рад, поред тога, што налази ослоњаца у аналогном пропису §. 2. грађ. поступка, има и ту добру, практичну страну, што утврђује једнообразну форму, која знатно олакшава разматрање пресуда“.

Треба ли мишљење разматрајућег судије, које је поткрепљено и мишљењем председника, усвојити као стално правило? Ја мислим да не треба. А кад тако мислим онда, разуме се по себи, наклоњен сам мишљењу општинског суда, па сам дужан да дадем и разлога за то.

Дакле: тумачење §. 2. грађанског судског поступка од појединих судија, па желети да се то њихово тумачење, као правило, распростре и на ове конкретне случајеве, — могло би бити, по моме мишљењу, само доктринарно тумачење за академске расправе, а никако да се усвоји као правило за састав пресуда по грађанским споровима код општинских судова. Јер, и кад би се узело, да по аналогји овога законског наређења може бити места примени §. 305. поменутог закона баш и за састав пресуда код општинских судова, онда опет таква тумачења не би могла да издрже критику кад она потичу од по-

једини судија — ненадлежно, — по што би, у таквом случају, могло да буде онолико партикуларних (посебних) правила, за састав пресуда код општинских судова, колико и првостепених судова у земљи, кад није искључена могућност: да, и код разматрајућих судија, могу бити подељена мишљења за овакве случајеве.

Ако се хоће да постигне једно-образност у саставу пресуда код општинских судова, као што се то жели мишљењем председничким, онда треба порадити да се за те случаје израде универзална (свеопшта) правила; али, та правила да потекну: или од законодавног тела или барем од надлежне државне централне управе, а никако да могу поједине разматрајуће судије, таква неписана правила замишљати, па, на основу тога свога мишљења, и пресуде општинских судова ништити и ако за поништај нема ни једног услова из §. 20. поменутог закона.

Докле се оваква правила не пропишу; или: докле се поступак за грађанске спорове код општинских судова не прошири на сувременог потреби, — по моме схватању, — једнообразност у саставу пресуда код општинских судова не да се ни замислити, па за то пре тога, и не би требало излазити из онога законског оквира који сада представља разумљиву простоту и кратку администрацију за извиђање и суђење спорова код општинских судова.

Ово је моје мишљење, а уредништво „Полицијског Гласника“, коме је ова расправа и намењена, молим, да и оно по овој ствари своје мишљење дати изволи, за шта му у напред, моју и мојих другова, благодарност изјављујем.

Ми се радо одмах одазивамо овој молби, но морамо изјавити то, да се не слажемо са овим гледиштем, но се потпуно слажемо са мишљењем судије првостепеног суда, који налази, да и пресуде општ. судова, морају имати своју форму онакову, какову захтева пропис §. 305. грађ. судског поступка; ово наше мишљење изјавили смо толико пута преко нашег листа, а то се очито види и из формулара, које износимо у листу под овом рубриком.

Дакле у пресуди општ. суда, као и у пресудама државних судова, мора бити она иста тачност, која се тражи и за пресуде државних судова.

За оваково мишљење руководе нас:

Надлежност и поступак општ. суд ва изложен је у I глави грађ. судског поступка. По §. 13. ист. поступка општински судови су дужни „сваку своју пресуду завести у протокол суђења“ Овај протокол суђења има своју форму која је прописана од стране г. Министра, и то потпуно онаку, какву захтева §. 305. У исти протокол уводи се име и презиме тужиоца, туженог, основ тражбе, докази ит.д. У овај протокол а под нарочитом рубриком, води се и реч парничних страна, дакле формална белешка онаква иста као и код државних судова, само што се то води просто, по §. 13. грађ. пост. А раде ли овако општ. судови? Ми изјављујемо, да се то чини врло ретко у ком општ. суду, или готово рећи никако. И онда шта је друго остало, но да се прецизно захтева она форма у §. 305. Дакле према свему овоме, судија првостепеног суда у праву је, што се у својим примедбама наслања на §. 2. грађ. поступка. Поред овога и §. 13. грађ. поступка и ако се њиме наређује просто суђење говори се о пресуди и њеном издавању парничарима.

АМИН

Слика из планинске Далмације

Написао С. Матавуљ

(наставак)

Те последње речи упутио је Мијајлу Љубићу, кнезу крупском, младу, питому човеку, који је гледао и слушао Шиљчину са разјалпеним устима. И сви остали не чуђаху се толико поводу и разлозима Николиним, колико начину његову, јер беше започео као да ће се потући с калуђерима, па је све ниже спуштао глас и на последку завршио благо, готово молећиво! Нико пак не посумња, да је Николин прет у тој работи, јер се знало поуздано, да се он одавно отканио „дејствителног“ учествовања у крађама; могуће је само, да је што знао, ики нагађао ко су допови, те се надао „јабуци“ од њихове стране!, Та се мисао

свима наметну, а пошто су његови разлози били по вољи присутнима, то се чу одобравање. Серавим и Јустим насмејаше се; очевидно беше им мило, што и безбожни Шиљчина верује да је „убетан“ велики амин, Шиљчина који прича, да је „душа пуша“, да се Бог не пача у људске работе!...

— Е, па збиља, духовници, овај... започе капетан Љубић... овај, не би згорег било, да се то праметне тамо до друге, треће недеље поста, да се клетва огласи!...

Игуман даде знак Антиму, да не говори даље, јер се Антим беше подбочио и грискао бркове, као да ће кидисати на Шиљчину. Игуман изиде из стола и огласи:

— Па добро! Ако до неоеље кривци не учине што треба, онда ће се тога дана, после свете летургије, држати велики амин! Разгласите то, а сад идите у миру бојјем!

Беше почела киша. Сељаци се растурише по пространим приземним доксатама, где ђаци изнесоше на продају ракију. Обредише се с ногу готово сви, па се посадише у мањим гомилама и повдише из тораба кукурузни хлеб, сир, скоруп и лукама. Звоно огласи калуђерски ручак, на који беху позвати главари и Зелић. Ђаци закључаше подрум и отидоше. Тиха киша претвори се у силан пљусак. По сељачкој навици, сви су лагано жватали, и, као да је киша необична појава, посматрали су је пажљиво, ћутке. За цео време ручка, ако је пала која реч нуђења, или ако је ко запскао да му се дода вода. Тек када затутише кораца по горњем ходнику, кад изидоше из трпезарије калуђери и њихови гости, онда доле настаде жагор. Познато је, како планинци вичу и кад мисле да најтине говоре, али кроза сву вику грлатих гласова одликовао се громки глас Николе Шиљчине. Људи су причали разне доживљаје за време зимњег самовања, — махом обичне незнатне домаће гогађаје; женске опет своје јаде и невоље. Мало по мало, гомилице ближе Шиљчини, прекидоше разговоре и почеше слушати њега. Говорио је о аминима, малим и великим, које је запамтио, па, најзад стаде причати догађај са удовицом Маријом Веселиновићном. Догађај тај, у свима потанкостима, познат је био свима око Николе, а ипак га слушаху са највећом пажњом. Он је с напором одбијао димове из дрвене луле збијене „зелеником“*) и овако приповедао:

— Било је то, брате мој, баш оне године, кад ме пустише из тамнице. Дођох кући три дана пред Ђурђев дан; наши већ одавна беху у планини. Ја остадох у кући два дана, и треће зоре, лицем на Свеца, упутих се и ја у планину, кад, код Крвавог Граба, сретох се на нашим Јовандом, који иђаше одозго, гологлав. Видим да је некоме био судњи дан, те, пре него што се и поздравих с човеком, питам га: Шта то би, Јованда? Ко то заглави? Он ме и не познаде на први мах, те пошто се ишчуди и ижљуби са мном, вели: „Погибе наш Васо! Нађосмо га синоћ мртва у једној расечини, далеко од најдаљег стана три пушкомета! Уплејали га личани, јашта! Али како им дође у клопку, он, онако лукав и опрезан, Бог ти га знао! Елем, идем сад Марији његовој, да јој јавим, јер она ове године није ишла горе: па ћу сићи к манастиру, да јавим и доле“. Мени се ражали, јер сам с Васом живео као са рођеним братом, те се вратим с Јовандом...

— Јесте доста војевали заједно! додаде неки вршњак Николин.

— Јесте ли, стрико, крали заједно? запита неки младић.

— Јесмо, валај, синовче, и доста стоке одјавили и доста сокова појели, Бог да га прости! одговори Никола поносито... Елем, би што би, Васа сахранисмо и ожалисмо. Пошто поделисмо смок и сиђосмо с планине, не прође ни недеља дана, а лупежи похараше Васову удовицу. Одјавише јој готово сву стоку и однеше из куће токе и оружје Васово! Скочисмо сви за траговима, ишли смо до Зрмање, по свим крајевима Буковице, али нигде ништа! Онда ми сви намолисмо покојнога игумана Генадија, да удари велики амин. И он га удари, а сутра дан умре на пречац... — Шиљчина стаде разгледати око себе, па видећи, ваљда, некога од ближе родбине уклетога, одмахну руком и настави! Умре напрасно човек, па за недељу дана двоје му деце, па и жена, која на самрти каза, да јој је муж похарао Марију! Да Бог сачува!...

Киша беше престала. Мијат Зелић, капетани и пристави сиђоше са горњег доксата. Мијат се опрости са главарима, који

*) Дуван који планинци саде. II.

— И врло добро мислиш, рече Х. Али о томе ћемо већ више говорити. Него молим те, извини ме, да ја за неколико тренутака довршим мој посао, а ти већ нађи овде су чим ћеш се дотле забављати. Одмах ћу доћи.

— Х. оде у свој кабинет.

Паде ми у очи, да мој пријатељ није ни једну реч проговорио са женом. То није био њихов обичај.

— Шта ће то значити? мислио сам. Да не будем ја дошао у незгодан час? Та знате: „где је ватре мора бити и дима.“

Тек ја размишљам о томе, а жена мога пријатеља дође и седе до мене.

— Ах, господине, рече; ви сте његов пријатељ. Ви сте сигурно приметили да је између нас запето стање. Пећу да кријем од вас. Казаћу вам све...

Извади малу намирисувану мараму и обриса очи,

Погледнем — сузе.

Охо!

— Молим, молим, рекнем ја.

— Помислите, продужи госпођа кроз плач, да он заборавља на своје достојанство, на своју част, на свој образ! Блудници једној изјављује љубав... Њу претпоставља мени... Ах, то му никад опростити не могу... Зар то није брука? Па зар и даље да живим са њим заједно? О не!

Чекала сам да дође данашњи дан. Знала сам да ћете нам ви доћи у госте, па хоћу пред вама да пречистим рачуне са њим. Ви сте и његов и мој пријатељ, па хоћу да будете ви сведок зашто напуштам ову кућу, у којој сам толико срећних дана провела... О ја малоумна! Веровала сам му да ме љуби, а он ме само варао... Нека га буде срам...

— Ама о коме говорите ви то? питао сам ја.

— О коме? вели она. О њему, о моме драгоме мужићу, а да о коме би другом?

— Да то не буде каква обмана госпођо? приметим јој.

— О камо да је, прихвати госпођа. Али чућете већ. Казаће му девојка све у очи. О, удесићу ја све то тако, да ће он доиста бити посрамљен, ако има образа...

Али, молим вас, ћутите, ево њега...

Х. уђе.

— Тако, говорио је још с врата. Сад је готово. А сад драги мој, хајдемо на главни посао. Сто је већ постављен... Одемо у трапезарију.

У трапезарији приметим једну женску, која ми се учини позната, али нисам се могао одмах сетити откуда је познајем...

Мој пријатељ и његова жена ћуте... Положај у којем сам се налазио био је врло незгодан.

Случајно ми паде на ум оно, што сам пре неки дан чуо на Зеленом Венцу. И баш у добри час.

Погледам боље оцу девојку. — Она!

Баш зацело она млађа од оне две што су испод багрема разговарале.

Ха, помислим. Сад ми је све јасно. Овде је, дакле, примењен савет, што га је она аспида ономад дала, то је сигурна ствар...

Поседасмо за сто. Девојка изађе из трапезарије.

— Хоћете ли ми допустити госпођо, обратим се ја жени мога пријатеља, да вам поставим неколико питања? Ствар је од интереса и свима ће добро доћи.

— Изволите.

— Ова девојка што је сад била овде, то је ваша служавка?

— Јесте.

— Она од неког времена жели да изађе од вас али јој ви не дате?

— Истина је.

— Она има нешто свога повца код вас?

— Име јој је Ракила?

— Ракила.

— Она вам је казала да јој је Х. љубав изјавио?

— Да она, одговори госпођа. Али откуда ви све то знате?

— Казаћу вам, рекнем ја.

И онда им испричам све што сам пре неки дан чуо на Зеленом Венцу.

— Ха, то је рђава услуга господине, рече ми жена мога пријатеља. Не дам се ја тиме заварати.

— Молим, госпођо, ја не варам. Одкуда бих могао ја све то знати?

— О то је врло лако, рече она. Знам ја то већ...

Онда ћете ми дозволити да вас ја на један полицијски начин уверим о истинитости мојега казивања.

Баш као поручена тада уђе у трапезарију девојка.

— Је ли ти, девојко, обратим се ја њој строго. Ономад, кад је била она велика киша, куда си ти ишла преко Зеленог Венца?

Девојка се промисли па одговори:

— Код моје тетке.

— А која је била она женска што је за време кише стојала са тобом испод багрема код оне пекарнице на Ђошку, на Зеленом венцу? питао је ја даље.

Она ме погледа разрогачених очију. Као да јој пређе преко лица црвенило.

— Једна... Моја другарица...

— Добро, добро, велим ја. Хајд сад да нам кажеш праву истину: чему, те је та твоја другарица учила онога дана: како ћете најбрже отпустити из службе одавде? Ја сам чуо све, немој лагати.

— Није ме учила ништа, одговори она збуњено.

— Јесте. Ја сам био под стрејом код пекарнице и чуо сам све, иначе ћу те сад овог часа послати у затвор, подвикнуо сам.

Ракила ћути.

— Говори, иначе ћу сад звати жандарма, поновим. При том устанем и дођем до прозора који гледа на улицу, као да зovem жандарма.

— Молим господине, немојте звати. Казаћу све, рече девојка.

И онда узе своју кецељу, мету је на очи као да брише сузе, па кроз плач исприча све. Све како је било.

Мој пријатељ Х. зинуо од чуда.

Његова госпођа гледа час у девојку, час у свога мужа, час у мене...

Кад девојка сврши исповест, госпођа уздахну дубоко.

— Ах, неваљалице једна! рече. Сад ћу ти дати све што је твоје, па се с месца торњај без трага.

— Хвала вам срдечно, окрете се мени. Ви сте нас сачували и од извесне бруке. При том много вас молим да ми опростите, ако сам се према вама у љутини послужила неодмереним изразима.

— А ти, драги мужићу, окрете се најзад мужу, немој се љутити што сам посумњала на тебе. Да те не волим јако, неби ни желела да си само мој.

И пољуби га.

— А ништа, одговори овај, смејући се. Забележи ту љутњу на рачун, па други пут, када будеш имала разлога да се љутиш, немој се љутити, већ ми отишпи с рачуна.

И онда настаде општи смеј...

После тога ручак нам је, дакако, био пријатнији свима.

ДЕЦОУБИЦА

— по руском —

„Утвђена истина, да мајке-депоубице своје недемо обично понављају, доказује јасно, да им је злочин урођен. Оне имају неодољиву склоност проституцији и морају се с тога записивати у званичне листе проституткиња.“

„Да би се задао страх, морале би се, за поновљење случајеве, завести нарочите казне, које ипак не би требало да буду онако страховите, како су их наши претци примењивали. Оваким би се женама могла, можда, подстрићи коса; прописати им одело, које би их понижавало и забранити им, да носе накит и драгоцености, за које, као што је познато, гаје оне особиту наклоност.“

Ломброзо.

Било јој је осамнаест година и живела је код своје старе старемајке; родитељи јој беху одавно умрли; — више их се није могла ни сетити. Били су веома сиромашни и могли су животарити само уз помоћ добротних суседа; о кинђурењу, и луксузу у опште, није, разуме се, било ни разговора.

Она је била млада, здрава и ваљана раденица, осим тога лепа и увек весела; њен јасан глас чуо се надалеко. На свима народним забавама, играчкама и поселима она је била прва, —

њена слобода била је неограничена; јер није било ни мислити да би је њена глува и готово слепа стара-мајка, — која је, у осталом, своју унуку нада све љубила и безгранично јој веровала, — могла чувати и пазити на сваком њеном кораку.

Али што старамјка није опајала, то је опазила родбина онога момка, кога је девојка љубила. Така сиротица, разуме се, није била за њега, богаташа, чији се родитељи с места користиле понуђеном приликом. Пре него што је љубазница своју невољу и наслутила, био је њен драган већ ожењен.

Сузе су јој сада текле без престанка; њено звонко певање занем, њено лице постаде бледо и мршаво, њени су јади били неискazани; али се она није тужила. Зли су језици шапугали, да се она, поред свега јада и невоље, све више и више шири.

*

Протекоше месеци. Девојка се неко време није виђала. Најзад се опет појави. Њен болешљив изглед, њена слабост и измршавелост падаху и нехотице у очи. „Назобла сам, па сам била болесна“, одговарала је на питања добродушних суседа. Веровало јој се није...

*

...Пред њеном кућом стоји радознала гомила. Полицијски чиновници су унутра. Оборене главе, slabим гласом, да се једва чује, одговарала је девојка, да није истина, да је родила дете. На то излази пред њу бабица, дохвати је за руку и одведе је у собичак, где њена стара старамјка лежи на последњем часу. После неколико минута извуче бабица девојку; здере јој мараму с главе и објави категорички: „она је родила“.

На много салетање и питање, где је дете, шапуће она најзад — тамо! и изкази оборене главе на двориште. Сви пођу за њом. Она показа на један угао у појати, под гомилом дрва. Копа се и нађе се — лешина.

У колиби леже сада две лешине: новорођено дете и баба, која није преживела срамоту своје унуке. Девојку воде у полицију. Светина иде за њом звиждећи и вичући. Мангупчад се баца блатом на њу.

*

У увелој, бледој жени на оптуженичкој клупи не може се више познати некадашња здрава и једра сеоска лепотица. Јецајући прича она свој доживљај и куње се, да се не може сетити, је ли дете било живо или мртво; — кад је себи дошла, било је мртво.

Присутни лекар изјави, да је дете живо рођено, да је било способно за живот. Узрок је његовој смрти било занемарење, оскудица у нези; дете је било без помоћи остављено самовољи судбине. У осталом, не одриче, да се мати лако могла налазити у бесвесном стању.

Поротници објавише, да је оптужена крива, што је прикрила своје мртворођено дете, и суд је осуди на месец дана затвора.

*

Године протекоше. Она је напустила село, и прешла у престоницу. Тамо је надничећи радила и рубље прала.

Живот у влажним и загушљивим подземним просторијама рђаво је утицао на њено здравље. Кад се престрани, оштар кашаљ није могао више издржати, она оде лекару. Овај нађе, да болује од сухе болести и саветоваше јој да се у село врати. Кад се, дакле, лето ближило и кад су пољски радови чекали на многе радене руке, крете се и она кући.

Већ је била близу села; пред њом се налазила само још мала шумица, кроз коју је морала да прође, кад јој се придружи неки напити сељак и отпоче са њом разговор.

Пошто није могла даље ићи, док се не одмори, седе у лавовину под једном брезом. Сељак леже поред ње у траву. Разговарали су се и он јој је причао, шта се све у селу дешавало, откад она тамо није била. На једанпут је загрли. Она врисну и успротиви се... Али се слаба, болешљива жена није могла одбранити од јаког, полунијаног човека...

— Ја ћу те тужити! — рече она плачући.

— Само пробај! А ко ће теби веровати? Та познају те добро. Сви памте још сасвим лепо, како је твоје дете нађено. Не заборави, да су се на тебе блатом бацали!

Она је ћутала и нико није сазнао, шта јој је учињено...

*

После неког времена она на једанпут са ужасом опазе, да је опет трудна. Познавала је одлике овога стања и због тога одбеже из села опет у варош.

Тек што је тамо приспела, морала је саломњена и изнемогла у болницу. После недеље дана могла је опет да устане, али пошто је била врло услужна и скромна, задржаше је у болници да пере и чисти. Радила је све до пред сам порођај, напрезала се и сувише, те је морала опет у постеле.

Пошто је добила дете, устаде опет. И сад јој рекоше: „Кад ниси имала дете, задржали смо те; али нам сад не требаш, дете би узнемиравало болеснике. Или га дај коме или напусти с њиме овај дом.“

И сад је бедна, болесна жена, којој је јектика на лицу била исписана, са својим гладним дететом на руци опет остала без крова. Какав је она посао могла сада да врши? И ко би је се са дететом прихватио? Пробала је код једне познанице, да ступи као праља.

— Подај дете гдегод, па онда дођи! добила је као одговор.

Најзад га је хтела дати на неговање једној сељанки, али је ова тражила дванаест динара за први месец унапред. Разуме се, да би она онда једва шта више требала и плаћати; јер код ових хранитељка, по правилу, деца не живе дуго... Ама где да нађе и тих дванаест динара? У дому за находчад тражили су јој чак сто динара унапред. Тамо би можда могла да ступи као дојиља, али и то није ишло — млеко јој је усахнуло.

Са јада и бриге попи она и ону последњу пару, што је још имала. Па је онда корачала као ван себе напред, — куда, није ни сама знала...

Најзад јој паде на памет, да тамо далеко, у једном сиротињском предграђу, станује нека њена познаница, која би је могла бар посаветовати. Кад је тамо стигла, не затече никога код куће.

Сад је ишла речном обалом; ветар је дувао кроз њено танко, бедно одело; кашаљ је готово загушио а гладно је дете пиптало...

У томе је најзад спонаде бес, и са речима; „Па пропадни, бедни црве!“ баца дете у воду...

Нађоше лешину и преступница би ухапшена.

Може ли се и замислити, да се оптуженој веровало, кад је тврдила, да јој је дете случајно пало у воду? Нашло се чак и сведока, који су видели, како је бацила дете у воду.

Њене укочене, грозничаво закарене очи, њена искривљена уста, модре усне, јектичаво, упорно лице, промукао глас и утврђена истина, да је при хапшењу била пијана, најзад још и њена прошлост, за коју се такође сазнало, — све је говорило противу ње. О олакшавним околностима није могло бити говора.

— Живо дете бацити у воду! Сиротог, живог црвића!...

Сви су били огорчени, — она је морала на робију!...

Та то је била двогуба преступница!... Ту је злочин у поврату!...

*

Е, па да ли је сад, према Ломброзом мишљењу, оправдано: ово упропашћено, бедно створење, које је у селу вада носило само просту катунску сукњу и лошу вунену мараму; који нису вароши није ништа боље имало; чији је једини накит био низ стаклених мердана, који је њезин драган за грош купио и њојзи поклонио, — уврстити међу проститутке и осудити на казну, какву Ломброзо препоручује?

Ј. Угр.

САМОУВИЦЕ

(Guy de Maupassant)

с француског од — Ј —

Мало који дан прође а да не читамо у којим новинама разне и сличне следеће догађаје:

„Ноћу између среде и четвртка становници куће бр. 40 у улици узнемирени су са два једно за другим пуцња? Звук је долазио од одељења у ком је М. Х. становао. Врата су отворена и кирајцију нађоше окупана у својој крви држећи још револвер, са којим се убио.“

„М. Х. имађаше око 50 година, уживаше лепе и часне дохотке и имађаше све, што треба, па да човек буде сретан. Не зна се потпуно узрок његовог несретног свршетка.“

Какве дубоке жалости, какве увреде срца, скривена очајања, какве ране без пребола доведу до самоубиства оне људе, који су сретни? Тражи се, уображава се љубавна драма, подзрева се на губитак у новцу и како се никад ништа тачно не открије, све се заврши са речју „тајна“.

Дошло нам је до руку писмо нађено на столу једног од ових „самоубица без узрока“, писано последње ноћи, поред напуњеног револвера. Ми га читамо са интересовањем и пажњом. Оно не открива никакву од великих несрећа, које се редовно траже после ових очајних догађаја, али оно показује лагану последицу ситних тајних живота, кобан (фаталан) растрој једног усамљеног бића, коме су све сањарије излапеле и даје разлог овим трагичним свршецима, који ће разлог они, што су осетљиви и нервозни, сами разумети.

Ево тог писма:

„Поноћ је. Чим свршим ово писмо убићу се. Зашто? Потрудићу се да то кажем, не за оне који ће читати ове редове, но за ме самога да бих појачао моју решеност и слабу смелост да бих се унео у нужност овог несрећног чина, који се не да одлагати.

Рођен сам и однегован од простих родитеља, који вероваху у све. И ја веровах као они.

Моја сањарија трајаше дуго. И последњи дронци сад ће се сами поцепати.

Неколико година већ пролази кроза ме једна чудновата појава. Ма шта било у животу, што ми некад светљаше као зора, све ми је сад бледо. Све ми излази пред очи као ненапита прождрљивост, па и прави разлог љубави обљутавио ми је и саму појетску нежност.

Ми смо вечне играчке глупих уобразиља и превара и уживамо што их једнако понављамо.

Спарећи већ ја се реших да узмем учешћа у ужасној тајанствености ствари, у бескорисном напрезању, у сујетном очекивању, кад ми овог вечера и по вечери једна нова светлост показује све као ништавило.

Пређе ја бегах весео. Све ме очараваше: жене које пролазе, изглед улица, место где становах, па се интересовах и за крој мог одела. Али се понављање тих визија сврши и срце ми се испуни умором од досаде — као глумцу који свако вече у једно исто позориште улази.

Сваки дан у један исти час ја се дижем од пре 30 година, и, у једној истој гостионици опет пре 30 година једем у исте сахате и из истих судова, које ми само разни служитељи доносе.

Покушао сам да путујем. Усамљеност, која се трпи у непознатим местима, поплаши ме. Ја сам се осећао тако сам и тако мали, да се одмах вратих и уватих пут кући.

Али и неизмењива физиономија мог намештаја, који је пре 30 година на истом месту, похабаност фотеља које сам запамтио као нове, задаја мог стана (јер свака кућа с временом узима нарочити мирис) задавали су ми свако вече гадну одвратност и стана и тужну ноћ да овако живим.

Све се непрестано и жалосно понавља. Једнако и на исти начин, долазећи кући, ја отварам браву, где и увек налазим машине, први поглед по мојој соби, кад се фосфор запали, истакну ми жудњу, да скочим кроз прозор, да тако свршим и да се отресем ове монотоније, коју никад не остављамо.

Сваки дан, бријући се, осетим, неутољиву жељу да се закољем; и моје лице, увек исто, кад га понова видим у огледалу са сапуном на образу, више пута ме жалосно расплаче.

Ја не умем више да се нађем пред људима које некад са задовољством сретах, или што их знам, или што знам шта ће ми рећи и шта ћу им одговорити, или што сам учео њихове укалупљене мисли и тегобу њиховог разлагања. Свакога је мозак као циркус, где се вечно обрће какво јадно и уапшено кљусе. Ма каква била наша напрезања, наша тумарања, наша одупирања граница је свему блиска и заокружена непрекидношћу, неподвиженим испустом и без улаза у незнаност. Треба се мотати, мотати увек са истим идејама, истом забавом, истом шалом, истим навикама, истим убеђењима, истом заситошћу.

Магла овог вечера беше страховита. Она застре булевар и гасне тамне лампе изгледаху као свеће, које се само пуше. Један терет, тежи но обичај, обеси ми се о врат. Ја га вероватно, рђаво сварих.

Да, добро је варење све у животу. Оно задахњује веш-

тину, оно креће љубавне жеље у младих људи, лепе идеје у мислилаца, оно заноси радост да се живи за сваког и оно допушта да се много једе (то је још највећа срећа). Рђав стомак води двоумици — експтицизму, неверовању, ствара ружне снове и жеље за смрћу. Ја сам то врло често приметио. И не бих се можда убио кад бих ову вечеру добро сварио.

(Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

С РУСКОГ ЈЕФТА УГРИЧИЋА

35

У овај мах је Пољења свлачила малог брата, који је целога дана био кењкав, да га метну у постељу. Очекујући да му се пресвуче кошуљица, коју је требало ноћу опрати, дечко је седео на столици ћутећи, са озбиљним изразом, усправно и непомично, са опруженим ножицама унапред, чврсто једну уз другу стиснутим, петама окренутим на видик, а прстима раздвојеним. Он је слушао, шта је мамица говорила са сестрицом напуњивши усне, разрогачивши очи и не мичући се, једном речи баш онако, као што обично треба да седе сви паметни дечаци, кад их свлаче за спавање. Од њега још мања девојчица, у правим ритамима, стајала је уза застор и чекала, да на њу дође ред. Врата за стенице су била отворена, да би се колико толико одбранило од облака дуванскога дима, који су продирали из суседних одаја и сваки су час нагонили бедну јектичавицу на дуг и тежак кашаљ.

Катарина Ивановна као да је ове недеље још јаче ослабила, а првени колудови на њеним образима горели су још јасније од пређе.

— Ти нећеш веровати, ти не можеш себи ни да представиш, Пољења, — говорила је она ходајући по соби, — како смо ми весело и сјајно живили у кући код татице, и како ме је овај пијаница упропастио и све вас упропашћује! Тага је био цивилни цуковник и готово већ и губернатор; требао је само да учини још један корак, јер су сви њему трчали и говорили: „Ми вас већ тако и тако сматрамо, Иване Михаилићу, за свога губернатора.“ Кад сам ја... К-хе! Кад сам ја... К-хе, К-хе, К-хе... о, проклети животе! узвикну она, искашљујући се и дохвативши се за груди: — кад сам ја... ах, кад ме је на последњем болу... код предводитеља... видела кнегиња Беземелнаја, — која ме је доцније благословила, кад сам пошла за твојега тату, Пољо, — одмах запитала: „Да није то она мила девојчица, што је са шалом играла на крају школске године?“... (Ту руну треба ушити; ево узми иглу, па одмах прикрпи, како сам те учила, а сутра... К-хе!... сутра... К-хе, К-хе, К-хе! горе ће још исцепати! викну она, једва дишући)... — Онда још тек што беше дошао из Петрограда камер-јункер кнез Шчегољски... одиграо са мном мазурку а сутра-дан је хтео да дође да ме испроси; али сам ја сама заблагодарила најлепшим изразима и рекла, да моје срце одавно припада другоме. А тај други је био твој отац, Пољо, татица се страшно љутио...

...Је ли вода спремна? Дела, дај кошуљицу; а чарапице?... Лидо, окрете се она малој кћери, ти нећеш тако без кошуљице ове ноћи спавати; како знаш... и чарапице остави на страну... Да се заједно опере. Што тај одрпанко не долази, пијаница једна! Кошуљу је, откад је само носи, начинио као какву отирачу, и сву је поцепао... Сад бих све заједно опрала, да се не мучим две ноћи узастопце! О Боже!... К-хе, кхе, к-хе, к-хе! Опет!...

...Шта је то? узвикну она, погледавши на светину у предсобљу и на људе, који се прогураваху у њену собу с неким теретом. — Шта је то? Шта то носе?... Господе Боже!

— Где да га спустимо? питао је полицајац, осврћући се унаоколо, кад су већ доувкли у собу окрвављеног и онесвеслог Мармеладова.

— На диван! Положите га управо на диван, главу сво овамо, показивао је Раскољњиков.

— Прегазили га на улици! Пијаного! викну неко из предсобља.

Катарина Ивановна стајала је сва бледа и тешко је дисала. Деца се преплашила. Мала Лидочка вриснула, притрчала Пољењки, обухватила је и задрхтала целим телом.

Пошто је наместио Мармеладова, Раскољников приђе Катарини Ивановној:

— За Бога, умирите се, не плашите се! рече јој живо — прелазило је преко улице, па су га кола прегазила, не узнемиравајте се, освестиће се, ја сам наредно да га овамо донесу... ја сам већ долазио вама, сећате ли се... Он ће се осветити, ја ћу платити!

— Добио је, дакле, што је тражио! узвикну очајно Катарина Ивановна и баца се на мужа.

Раскољников је брзо увидео, да она није била од оних жена, које одмах падају у несвест. У трен ока пађе се јастуче под главом несрећниковом, на које још нико није ни помишљао; Катарина Ивановна га отпоче свлачити и разгледати; сва се предаде старању и није губила присебност. Заборављајући на саму себе, гризла је своје уздрхтале усне и угушивала крике, који јој се у мало не отеше из груди.

Раскољников међутим наговори некога да отрчи по доктора. Као што се сазнало, доктор је становао преко пута.

— Послао сам по доктора, понављао је он Катарини Ивановној: — не брините се, ја ћу платити. Зар нема воде?... и дајте салвету, убрис или тако што год, само брзо; још се не зна како је рањен... Рањен је, али није убијен, будите уверени... Да видимо, шта ће доктор рећи!

Катарина Ивановна притрча прозору; онамо у углу стајала је на проваљеној столици велика земљана чинија с водом, спремна за ноћне праће дечијега и мужевљега рубља.

Катарина је Ивановна обављала то ноћно праће сама, својеручно, најмање двапут недељно, а по кадшто и чешће, јер су доспели догле, да пресвлаке готово већ никако нису ни имали, и било је у свакога члана породице само по један егземплар. А Катарина Ивановна није могла да трчи нечистоћу и више је волела мучити се ноћу и напрезати се, док сви спавају, да би стигла јутром просушити мокро рубље на затегнутом ужету и дати га чисто, него да гледа прљавштину у кући.

Она дохвати чинију, да би је донела на захтев Раскољниковљев, али у мало не паде с њом заједно. Ну догле је овоме пошло за руком да нађе убрис. Он га направи водом и стаде мити окрвављено лице Мармеладову. Катарина је Ивановна стајала поред њега једва и с муком дишући и држећи се рукама за прса.

И њој је самој била потребна помоћ.

Раскољникову се стаде чинити, да је, може бити, погрешно, што је казао да се прегажени пренесе овамо.

Полицајац је такође стајао у неодлучности.

— Поља! викну Катарина Ивановна, — трчи Соњи, брзо. Ако је не застанеш код куће, свеједно, кажи, да су оца прегазили коњи и да одмах дође овамо... чим се врати. Брзо, Поља! На, огрни се марамом.

— Трци, сто мозес брзе! викну наједанпут мали дечак са столице и, рекавши то, паде опет у пређашње ћутање, седећи право на столицу, разрогачивши очице и заузевши у свему свој првобитан положај.

Међутим се соба напунила тако, да јабука не би могла насти на земљу. Полицајци су изишли опет на степенице, осим једнога, који је још мало остао и трудио се да негера светину, нагрнуду са степеница, опет напоље. Али зато су из унутрашњих соба покуљали готово сви обитаваци г-ђе Липевехзел, и с почетка су се само тискали на вратима, али затим се гомилама натрпаше у саму собу.

Катарина Ивановна дође изван себе од гнева:

— Пустите га бар да на миру умре! подвикну она целој гомили: — као да сте овде наишли на представу какву! Па још са цигарама!... К-хе, к-хе, к-хе!... Уђите још и с капом на глави!... И један је одиста под шеширом... Напоље! Имајте уважења бар према мртвом телу!

Кашаљ је загушивао, али је претња помогла. Катарине су се Ивановне очевидно чак и побојавали; обитаваци се један за другим прогураше до врата са оним чудноватим унутрашњим осећањем задовољства, које се свагда онажа, чак и код најближих људи, при изненадној несрећи њихових ближњих, и којег није лишен ни један човек, без изузетка, не гледећи чак ни на најискреније осећање сажаљења и учешћа.

Иза врата, зачули су се, у осталом, гласови о болници и да овде није ред узнемиравати никога за бадава.

— Умрети није ред! цикну Катарина Ивановна, и већ потрча да отвори врата и да на њих сручи све громове своје; али се на вратима судари са самом г-ђом Липевехзел, која тек што је чула о несрећи, па потрчала да васпостави ред. Била је то веома будаласта, цандрљива и неваспитана Немица.

— Ах, Бог мој! плесну она рукама: — ваш муж пијан коњ изгазио. У болница с њим! Ја газдарица!

— Амалија Лудвиговна! Молим вас размислите о ономе што говорите, отпоче поносито Катарина Ивановна (са газдарицом је она увек говорила високим тоном, да би ова, разумела своје место, па чак ни сад није могла да ускрати себи то задовољство), Амалија Лудвиговна...

— Ја вам казао један-за-увек, да ви никад није смео говорио мене Амаљ Лудвиговна; ја сам Амаљ-Иван!

— Ви нисте Амаљ-Иван, него Амалија Лудвиговна, и пошто ја не спадам међу ваше подле ласкавце, као господин Лебезјатников, који се сад смеје иза врата (за вратима се одиста зачу смех и узвик: „дохватиле се!“), то ћу увек и називати Амалијом Лудвиговном, ма да никако не могу да разумем, зашто вам се такав назив не допада. Ви видите и сами, шта се догодило са Семјоном Захаровићем; он умире. Молим вас да одмах затворите ова врата и да не пуштате овамо никога. Допустите бар да се умре мирно! Иначе ће, уверавам вас, сутра о вашем поступку знати и сам генерал-губернатор. Кнез ме је познавао још девојком и врло се добро сећа Семјона Захаровића, коме је много пута чинио добро. Свима је познато, да је Семјон Захаровић имао много пријатеља и покровитеља, које је сам напустио из племените гордости, осећајући своју несрећну слабост, али сад (она показа на Раскољникова) — нам помаже један великодушан, млад човек, који располаже средствима и везама, и којег је Семјон Захаровић познавао још у детињству, и будите уверени, Амалија Лудвиговна...

Све је то било изговорено изванредно живо и брзо, што даје, то брже, али кашаљ на мах прекиде красноречивост Катарине Ивановне. У том тренутку смртник дође себи и застења, и она отрча њему. Болесник отвори очи, и још не разабирајући и не схватајући, загледа се у Раскољникова, који је стајао више њега. Дисао је тешко, дубоко и ретко; на угловима од усана указа се крв; зној му изби на чело. Не познавши Раскољникова, он је немирно гледао унаоколо. Катарина Ивановна га је гледала тужним, али оштрим погледом, а из очију су јој текле сузе.

— Боже мој! Њему су све груди изгажене! Колико крви, колико крви! проговори она у очајању. Требало би му свући све горње одело! Окрените се мало, Семјоне Захаровићу, ако можете, викну му она.

(Наставиће се).

П О Т Е Р А

Илинка Вукићевић, родом из Гор. Милановца, решењем гор. милановачког првостепеног суда стављена је под суд и у притвор због убиства ванбрачног детета... Не зна се, где се Илинка сада налази, па с тога поменути суд моли све полиц. власти, да је у својим домаћима потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађена Илинка може се спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 497.

Димитрија Лиђелковића — „Црновунца“, који је до скоро живео на државном сувату званом „Мала Пољана“, среза нишавског, округа пиротског, тражи начелство округа пиротског актом № 10124/99. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 234.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Као што је читаоцима познато, ово је једини наш број без слике од како постоји „Полицијски Гласник“. Ма да смо све употребили да тако не буде, опет није могло друкчије бити. За последњих 10 и више дана био је у Београду облачно, магловито и кишовито време и то је онемогућавало да се израде слике намењене овоме броју, јер за израду клишеа потребна је светлост. Чекајући с дана у дан да се време мало проленша, ми смо и са бројем закаснили, те га тек данас издајемо. Али, ми ћемо ово накнадити нашим читаоцима, као што смо то увек у сличним случајевима чинили и прошлих година.